

SLANKE ZEGGE

Carex strigosa

(foto Ron Poot / Buiten-beeld)

S98

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De Slanke zegge is een polvormende zeggensoort die bloeit in mei en juni. De bloeiwijze zit aan de top van de plant en bestaat uit één mannelijke en daaronder drie vrouwelijke aren. De tot 8 cm lange vrouwelijke, losbloemige aren zijn 2-3 mm dik en hangen in een later stadium sterk voorover. De plant wordt 50-100 cm hoog en vormt kruipende wortelstokken. De driekantige stengel is in het midden ongeveer 1 mm dik. De bladeren zijn 5-10 mm breed en hebben een ruwe rand. De bladscheden zijn driekantig. De onderste bladscheden zijn lichtbruin en vezelig.

Biotoopvereisten

De Slanke zegge komt voor op beschaduwde, vrij open plaatsen op natte, matig voedselarme tot matig voedselrijke, kalkhoudende tot zwak zure grond.

De Slanke zegge groeit in loofbossen vooral in bronzones, maar ook langs bosbeekjes en natte bospaden. Het is een kensoort van bronbossen. Sommige van deze bronnen zijn opvallend arm aan hogere planten en worden gedomineerd door een uitgebreide reeks van vaak zeldzame blad- en levermossen.

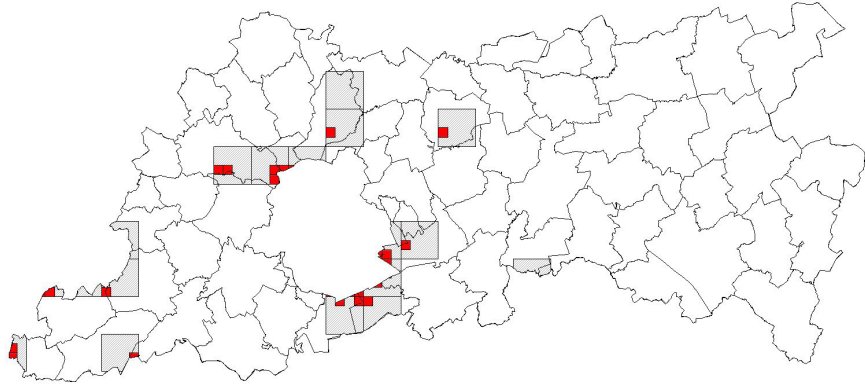
De soort is een zogenaamde 'Oud-bos plant'. Deze soort heeft m.a.w. een grotere affiniteit met plaatsen die al eeuwenlang bebost zijn.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

In Vlaanderen is de Slanke zegge zeer zeldzaam en wordt ze haast uitsluitend gevonden in de Leemstreek. Het westelijk deel van de provincie Vlaams-Brabant en de Brusselse rand vormen samen met de Vlaamse Ardennen in de provincie Oost-Vlaanderen de kern van de Vlaamse populatie. Meestal betreft het kleine en daardoor bijzonder kwetsbare populaties.

Inventarisatieonderzoeken

geen

Knel- en aandachtspunten

- Veranderingen in de grondwaterhuishouding en bijgevolg ook in de bodemomstandigheden zijn fataal voor de soort. Vaak zijn dergelijke ongunstige groeiomstandigheden het gevolg van ontwatering of toevoer van beekwater van slechte kwaliteit.
- Onrechtstreeks kan voedselverrijking vanuit het omliggend landbouwgebied of door toevoer van vervuild water aanleiding geven tot vegetatieverruiging en ongunstige groeiomstandigheden voor Slanke zegge.
- De soort is enigszins bestand tegen voedselrijkere bodemomstandigheden. Ze wordt daardoor ook gevonden op aangeslibde plaatsen of op de uitgegraven grond van bospoelen, -greppels of -paden. Dergelijke omstandigheden leiden echter vaak tot vegetatieverruiging en schaduwrijke groeiomstandigheden, waardoor de soort alsnog op langere termijn het onderspit delft.

Overzicht maatregelen

- H8.1. Herstel van de hydrologie
- H8.5. Aanplant van hagen en houtkanten
- H8.7. Nulbeheer
- H8.13. Mantel- en zoombeheer

S98.1. Bronbosbeheer

S98.2. Stopzetting of beperking van bemesting

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H8.1. Herstel van de hydrologie

De grondwaterhuishouding in de bron- en kwelzones in de bossen moet intact blijven. Vooral in bronrijke hellingbossen moet hieraan de nodige aandacht worden gegeven. Begreppeling van bronbossen moet vermeden worden. Herstel van bron- en/of kwelgebieden kan plaatsvinden door greppels en ontwateringsgrachten terug toe te schuiven. Ook de toevoer van geëutrofeerd beekwater moet vermeden worden. Eventuele vervuilingbronnen moeten afgekoppeld worden en/of een voorzuivering ondergaan.

H8.5. Aanplant van hagen en houtkanten

Net als bosranden (zie maatregel H7.12. Mantel- en zoombeheer) hebben ook hagen en houtkanten een bufferende werking en kunnen ze eutrofiëring en grondinspoeling tegengaan, wanneer ze op strategische plaatsen worden aangelegd. Zo kunnen ze erosie voorkomen of oppervlaktewaterstromen vanaf landbouwgronden afleiden naar minder gevoelige plaatsen.

H8.7. Nulbeheer

Bronboszones moeten van bosexploitatie worden uitgesloten. Wanneer alsnog boswerkzaamheden nodig zijn - bv. voor herstel van het bronbos - dan moet dit met de nodige omzichtigheid gebeuren. Dit betekent dat het kappen van bomen manueel gebeurt, d.w.z. zonder de inzet van zwaar materieel, en onder gunstige weersomstandigheden (langdurige vorst of droogte) om bodembeschadiging te voorkomen. Wanneer het uitslepen van gekapte bomen moeizaam dreigt te verlopen of tot bodembeschadiging leidt, wordt het kaphout (deels) in het bos achtergelaten. In de bron- en kwelzones evenals in de bronbeken wordt het merendeel van het kroonhout verwijderd om verruiging te voorkomen. Ringen van ongewenste bomen in het bronbos is eveneens een gunstige maatregel waardoor geen bodemschade wordt berokkend en veel staand en dood hout kan verkregen worden.

H8.13. Mantel- en zoombeheer

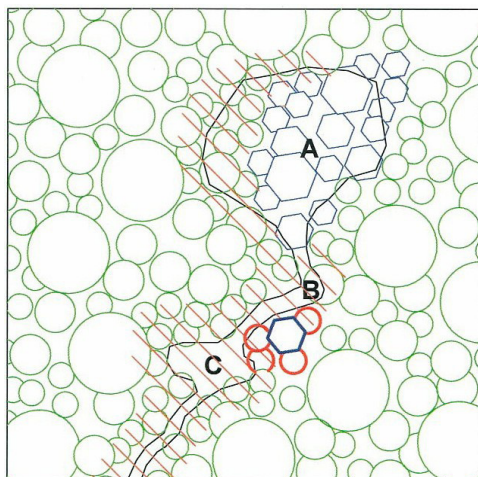
Brede bosranden kunnen de invloed van landbouwactiviteiten in de omgeving van bronbossen milderden en voorkomen dat meststoffen of slib inspoelen.

Soortgerichte maatregelen

S98.1. Bronbosbeheer

Slanke zegge komt bij ons uitsluitend in essenbronbossen voor. Het bosbeheer wordt daarom afgestemd op het behoud en herstel van dit bostype rond bronzones en langs bronbeken. In de bronbossen wisselen schaduwrijke en lichtrijke plekken elkaar over korte afstanden af waardoor een zogenaamd "halfschaduwbos" ontstaat met een kleinvlekkig patroon van zonbeschenen en beschaduwde plekken. Het beheer is erop gericht om in en aan de randen van de bestaande essen(bron)bossen de typische bronbossoorten zoals Gewone es, Zwarte els en wisselende struiksoorten zoals Gelderse roos, Zwarte bes en Aalbes, te bevoordelen. Voorts worden langsheen de bronbeken en rondom de bron- en kwelgebieden uitbreidingsmogelijkheden voor het bronbos gecreëerd door het kappen van niet terreineigen, vooral sterk schaduwgevendende soorten zoals Beuk en Gewone esdoorn. Het initieel beheer beoogt een diffuus kronendak te behouden of te herstellen, zodat de bronnen en kwelplaatsen slechts ten dele overschaduwd worden. Bronbossen bezitten een ijle boomlaag met Gewone es, terwijl de struiklaag zorgt voor het schaduweffect.

Voor een herstel van het essen(bron)bos wordt bij voorkeur gewerkt met natuurlijke verjonging of verspreide inplanting van jonge essen (staakhout). De verjonging wordt geïnitieerd door (geleidelijke) kapping van de ongewenste soorten. Indien Gewone es reeds in beperkte mate aanwezig is worden de aanwezige bomen vrijgesteld

Figuur: Belangrijkste uitgangspunten van een bronbosbeheer. (tekening Econnection)

door middel van een hoogdunning (zie maatregel H7.1. Omvorming van homogene naaldbossen en beukenbossen). Deze beheertechniek vertoont gelijkenissen met de 'plenterkap'. Het omvat één enkele kapgang tijdens dewelke alle beheerhandelingen worden uitgevoerd met als doel de voorraad en structuur van het bos over een onbeperkte tijdsduur onveranderd te behouden.

S98.2. Stopzetting of beperking van bemesting

Stopzetten van bemesting in een brede zone waar bronbossen grenzen aan landbouwgronden, zeker op plekken waar akkers afhellen in de richting van het bronbos.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer
- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit

Lopende initiatieven

geen

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Zichtwaarneming

Omdat de soort doorgaans slechts in een klein aantal voorkomt en meestal alleen tijdens de bloei in het voorjaar wordt herkend, wordt ze gemakkelijk over het hoofd gezien. Het speuren naar bloeiende planten in de periode mei-juni op daarvoor geschikte groeiplaatsen – bij voorrang in bronbossen in de leemstreek – kan nieuwe vindplaatsen aan het licht brengen. Bij niet bloeiende exemplaren moet worden opgelet voor verwarring met andere zeggensoorten.

Opvolgen bodemtoestand op gekende groeiplaatsen

De groeiomstandigheden zijn te evalueren door opvolging van de bodemtoestand op gekende groeiplaatsen, o.m. door het meten van fluctuaties in het grondwaterpeil gedurende meerdere jaren en eventueel een analyse van de beekwaterkwaliteit.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Govaere, L. & Vandekerckhove, K. (2005). Specifiek biotoop- en soortenbeheer in bossen: methodologische ondersteuning. Deel II : Beschrijvende fiches. Rapport IBW.Bb.R.2005.007. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. 165 p.
- Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Bremt P. Verduyck W. & De Beer D. (red.) (2006). Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels gewest. Nationale Plantentuin en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Flo.Wer vzw. 1007 p.
- Vincent, L., Verbeke, W., Van Belle, J., De Cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Weeda, E.J., Westra, R., Westra, CH; & Westra, T. (1985). Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 5. IVN. Hilversum. 400 p.

Websites

- www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_florabanks
- www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_atlas
- [www.wilde-planten.nl/slanke zegge.htm](http://www.wilde-planten.nl/slanke_zegge.htm)
- www.minInv.nederlandsesoorten.nl/Inv.db/Inv.db/i000252.html
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

geen

Advies

- Plantenwerkgroep

S98

S98

